

EOS Ritonummi Timo(TEM)

08.07.2022
JULKINEN

Asia

Komission tiedonanto energiansäästöstä

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 18. toukokuuta 2022 niin kutsutun REPowerEU-suunnitelman, jonka tavoitteena on katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä sekä vauhdittaa vihreää siirtymää.

Suunnitelmaan sisältyy olemassa olevan lainsäädännön muutosehdotuksia sekä suosituksia, strategioita ja tiedonantoja. Pakettiin sisältyvässä komission tiedonannossa ”REPowerEU-suunnitelma” komissio esitteli kokonaisuuden keskeiset elementit ja siitä on laadittu E-kirje E 68/2022.

Yksi suunnitelmaan sisältyvistä tiedonannoista koskee energiansäästöä (EU ”Save Energy”, COM(2022) 240 final). Se sisältää energiatehokkuusehdotusten lisäksi joitain ehdotuksia koskien EU-lainsäädäntöä, pääosin koskien ns. energiatehokkuusdirektiiviä (EED). Kyseessä on kuitenkin komission tiedonanto, joka ei ole oikeudellisesti sitova. Komission REPowerEU- suunnitelmaan sisältyvä energiatehokkuusdirektiiviä koskeva ehdotus energiatehokkuustavoitteen kiristämisestä on sen sijaan käsitelty U-jatkokirjeessä UJ16/2022 vp.

Suomen kanta

Suomi pitää komission tiedonantoa EU:n energiansäästösuunnitelmasta tervetulleena. Suomi tukee komission näkemystä energiatehokkuuden ja energiansäästön tärkeydestä.

Suomi pitää EU:n energiansäästösuunnitelman kaksitahoista lähestymistapaa kannatettavana. Tarvitaan niin välittömiä toimia kuin keskipitkän ja pitkän aikavälin rakenteellisia toimenpiteitä. Myös rahoituskehityksen sekä hallintorakenteen kustannus- tehokkuuteen tulee kiinnittää huomiota.

Suomi kannattaa kansallisesti keskeisten vapaaehtoisten toimien laajempaa käyttöä sekä eri tahojen yhteistyön tehostamista. Suomi jakaa komission näkemyksen tarpeettoman energiankulutuksen vapaaehtoisen vähentämisen ja nopeasti toteutettavien energiatehokkuustoimenpiteiden tärkeydestä EU:n irtautuessa fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä.

Energiatohokkuusdirektiivin muutosehdotusta koskevassa U-jatkokirjeessä UJ 16/2022 vp on linjattu Suomen kantoja EU-tason energiankulutustavoitteeseen. Suomi voi hyväksyä EU-tason energiankulutustavoitteen siltä osin, kun se vie Euroopan unionia kohti 55-valmiuspaketin ilmastotavoitteita ja edistää Suomen irtautumista Venäjältä tuotavasta öljystä ja maakaasusta. Suomi painottaa kuitenkin, että jäsenvaltiokohtaiset energian kokonaiskulutusta ja loppukäyttöä rajoittavat tavoitteet eivät saa vaarantaa kansallisen ilmastotavoitteen saavuttamista, eikä energiankäytön rajoittaminen saa estää ripeää siirtymää hiilineutraaliin talouteen, joka perustuu sähköistymiseen sekä muun muassa vedyn ja sähköpolttoaineiden hyödyntämiseen.

Pääasiallinen sisältö

Komissio nostaa tiedonannossa energian säästämisen esille nopeimpana ja helpoimpana tapana vähentää Venäjä-riippuvuutta. Komissio ehdottaa nopeita käyttäytymisen muutokseen tähtääviä toimia, joilla pyritään pääasiassa vaikuttamaan öljyn ja maakaasun käytön vähentämiseen. Toimet kohdistuisivat lähinnä kotitalouksien ja palvelusektorin lämmitykseen sekä liikenteeseen. Toimet ovat luonteeltaan pääasiassa tiedotusta, vaikuttamista ja tukemista.

Tiedonannossa jaetaan energiatohokkuustoimet kahteen pääkategoriaan: informaatiotoimet ja tiedolla kannustaminen sekä tukitoimet. Nämä toimet ovat tyypillisesti vapaaehtoisia ja luottavat kuluttajien hyvään tahtoon.

Kotitalouksien lämmitys ja palvelut sekä liikenne ja liikkuminen ovat keskeisiä aloja merkittävien lyhyen aikavälin säästöjen kannalta. Euroopan tasolla maakaasua käytetään lämmitykseen eniten, ja sen osuus tilojen lämmitykseen käytettävästä energiasta on noin 42 % asunto- ja kotitaloussektorilla. Öljy on toiseksi tärkein lämmitykseen käytettävä fossiilinen polttoaine, ja sen osuus on 14 %. Liikenteessä vuosittain käytettävien fossiilisten polttoaineiden määrä on 288 miljoonaa öljykvivalenttitonnia, mikä tarkoittaa peräti 93 % liikennesektorin energiankulutuksesta. Näin ollen, komission näkemyksen mukaan olisi keskityttävä ensisijaisesti toimiin, joilla voidaan saavuttaa suurimmat säästöt kaasun ja öljyn kulutuksessa.

Noin puolet tiedonannossa arvioiduista maakaasun kulutuksen vähentämisestä EU-tasolla tapahtuu alentamalla huoneen lämpötiloja, vähentämällä lämmitystä tiloista, joissa ei oleskella sekä tilkitsemällä vuotokohtia. Öljytuotteiden kulutuksen vähentämisestä puolestaan puolet arvioidaan saavutettavan moottoritenopeuksien alentamisen suosituksilla.

Ehdotuksen suhde EU-lainsäädäntöön

Komissio katsoo, että jäsenvaltioiden tulee harkita energiatohokkuusdirektiivin (EED) ja rakennusten energiatohokkuusdirektiivin (EPBD) osalta ehdotettujen toimien nopeuttamista ja uusien toimien toimeenpanoa. Näiksi toimiksi tiedonannossa luetellaan mm. liikenteen ja teollisuuden energiankulutuksen vähentäminen, fossiilisen teknologian tukien lopettaminen ja uusiutuvan energian teknologioiden käyttöönoton edistäminen, energiakatselmuksissa todettujen toimenpiteiden toteutuksen vahvistaminen, olemassa olevien rakennusten energiatohokkuuden vähimmäisvaatimukset ja tukien poistaminen fossiilisten polttoaineen kattiloilta.

Komissio ehdottaa REPowerEU-kokonaisuudessa, että EED:ssä pitäisi sitovaa tavoitetta kiristää 9 prosentista 13 prosenttiin (verrattuna 2020 perusskenaarioon). Lisäksi komissio

kutsuu neuvoston ja Euroopan parlamentin tutkimaan lisää energiansäästömahdollisuuksia EED- ja EPBD-neuvotteluissa. Myös ekosuunnittelussa (Ecodesign) pitää komission mielestä olla kunnianhimoinen ja nopea toimeenpanossa. Komissio harkitsee lakialoitteita kasvattaakseen nollapäästöisten autojen osuutta julkisessa ja yritystason autokannassa. Komissio hoputtaa jäsenmaita käyttöönottamaan Yhteinen eurooppalainen ilmatila (Single European Sky) –sääntelyä lentoliikenteen päästöjen vähentämiseksi.

Rahoitus

Rahoituksessa täytyy komission näkemyksen mukaan jatkaa ja voimistaa yhteistyötä rahoitusinstituutioiden kanssa. Tätä varten on jo olemassa yhteistyöverkosto (Energy Efficiency Financial Institutions Group, EEFIG). Komissio käynnistää yhdessä jäsenmaiden kanssa toimia sen muuttamiseksi korkean tason Energiategohokuusrahoituksen yhteenliittymäksi rahoitusallalle (European Energy Efficiency Financing Coalition).

Hallinto, johtaminen

Komissio jatkaa eri relevanttien osapuolinen kokoamista yhteen energiategohokuustoimissa. Myös Euroopan alueiden komitea ja paikallishallintoa kytketään mukaan yhteistyöhön jäsenmaiden keskushallintojen kanssa.

Komissio odottaa jäsenmaiden kertovan 1.7.2022 mennessä, mihin lyhyen aikavälin nopeisiin energiansäästö- ja energiategohokuustoimiin ne ovat ryhtyneet. Myös datakeskusten ja teollisuuden hukkalämpöjä tulee tarkastella.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Tiedonanto ei ole SEUT 288 artiklassa tarkoitettu säädös. Se ei ole oikeudellisesti sitova.

Kunkin REPowerEU-tiedonannossa esitellyn lainsäädäntöehdotuksen oikeusperusta ja päätöksentekomenettely on esitetty sitä käsittelevässä erillisessä U-kirjelmässä

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Energia- ja EURATOM-jaosto (EU21), kirjallinen menettely 1. – 6.7.2022

Eduskuntakäsittely

E 30/2022 vp, Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: REPowerEU: Kohtuuhintaisempaa, varmempaa ja kestävämpää energiaa koskevat yhteiset eurooppalaiset toimet

E 68/ 2022 vp, Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto, REPowerEU-suunnitelma

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kyseessä on komission tiedonanto, joka ei ole oikeudellisesti sitova.

Tiedonantoon sisältyvien lainsäädäntöehdotusten vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön on esitetty niitä koskevissa U-kirjelmissä:

UJ 16/2022 vp, Valtioneuvoston kirjelmää täydentävä selvitys ehdotuksesta uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi

UJ 14/2022 vp, Valtioneuvoston kirjelmää täydentävä selvitys ehdotuksesta uudelleen laadituksi uusiutuvan energian direktiiviksi

UJ 26/2022 vp, Valtioneuvoston kirjelmää täydentävä selvitys ehdotuksesta uudelleen laadituksi direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta

Taloudelliset vaikutukset

Tiedonannolla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

Tiedonantoon sisältyvien lainsäädäntöehdotusten taloudelliset vaikutukset on esitelty niitä koskevissa U-kirjelmissä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission tiedonanto COM (2022) 240 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Timo Ritonummi, TEM/EOS, timo.ritonummi@gov.fi, p. 0295 064 798

EUTORI-tunnus

EU/2022/0623

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	energia, energiankulutus, energiansäästö, 55-valmiuspaketti TEM, UM, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, MMM, TULLI, VM, VNK, VTV
